

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო  
უნივერსიტეტი

ხელნაწერის უფლებით

თეიმურაზ გოგნაძე

სახელმწიფო შესყიდვების მართვის ორგანიზაცია ინტერნეტ-ტექნოლოგიების  
გამოყენებით

ბიზნესის ადმინისტრირების დოქტორის  
აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად  
წარმოდგენილი დისერტაციის

**ა ვ ტ ო რ ე ფ ე რ ა ტ ი**

თბილისი 2013

ნაშრომი შესრულებულია ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტის ეკონომიკასა და ბიზნესში ინფორმაციული ტექნოლოგიების კათედრაზე.

სამეცნიერო ხელმძღვანელი: მურთაზ მადრაძე

ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორი,  
ემერიტუსი

ოფიციალური ოპონენტები: ვაჟა გოგიჩაიშვილი

ეკონომიკის აკადემიური დოქტორი

მურმან ცარციძე

ეკონომიკის მეცნიერებათა დოქტორი

დისერტაციის დაცვა შედგება 2013 წლის 4 თებერვალს, 2 საათზე, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტის სადისერტაციო საბჭოს სხდომაზე (0177, თბილისი, უნივერსიტეტის ქ. №2, თსუ, მაღლივი კორპუსი, აუდიტორია №206).

## სარჩევი

### შესავალი

**თავი 1. სახელმწიფო შესყიდვების მართვის არსებული სისტემების შედარებითი ანალიზი**

- 1.1. სახელმწიფო შესყიდვების ცენტრალიზებული მართვის ორგანიზაციის არსებული სისტემის ანალიზი
- 1.2. სახელმწიფო შესყიდვების დეცენტრალიზებული მართვის სისტემის ანალიზი
- 1.3. საგანმანათლებლო დაწესებულებებში სახელმწიფო შესყიდვების ორგანიზაციის თავისებურებები

**თავი 2. სახელმწიფო შესყიდვების მართვაში ინტერნეტ-ტექნოლოგიების გამოყენებისათვის საჭირო ინფორმაციული უზრუნველყოფის შემუშავება**

- 2.1. ინტერნეტ-ტექნოლოგიების გამოყენებისთვის სახელმწიფო შესყიდვების ორგანიზაციის დებულების შემუშავება
- 2.2. დამკვეთი (შემსყიდველი) ორგანიზაციის მიერ სახელმწიფო შესყიდვების დავალების შემუშავება
- 2.3. ტენდერის ჩატარების შესახებ ინფორმაციის განთავსება ინტერნეტსა და პრესაში
- 2.4. ინტერნეტის საშუალებით ტენდერში მონაწილეთა წინადადებების შეგროვება
- 2.5. ონლაინ რეჟიმში ტენდერში მონაწილე ფირმათა შორის გამარჯვებული ფირმის (ფირმების) გამოვლენა
- 2.6. გამარჯვებულ ფირმასთან (ფირმებთან) კონტრაქტის გაფორმება

**თავი 3. ინტერნეტ-ტექნოლოგიების გამოყენებით სახელმწიფო შესყიდვების მართვის სისტემის მათემატიკური და პროგრამული უზრუნველყოფა**

- 3.1. სისტემის რეალიზაციისათვის საჭირო ალგორითმების შემუშავება
- 3.2. სისტემის რეალიზაციისათვის საჭირო პროგრამული უზრუნველყოფის შემუშავება
- 3.3. ინტერნეტ-ტექნოლოგიების გამოყენებით სახელმწიფო შესყიდვების მართვის სისტემის პლატფორმის შერჩევა

**თავი 4. ინტერნეტ-ტექნოლოგიების გამოყენებით სახელმწიფო შესყიდვების მართვის სისტემის ეკონომიკური ეფექტიანობის შეფასება**

- 4.1. ინტერნეტ-ტექნოლოგიების გამოყენებით სახელმწიფო შესყიდვების მართვის სისტემის ეკონომიკური ეფექტიანობის შეფასება

**დასკვნა**

**გამოყენებული ლიტერატურა**

**დანართები**

## ნაშრომის ზოგადი დახასიათება

### თემის აქტუალობა

ჩვენს ყოველდღიურ ცხოვრებაში იმდენად მყარად დამკვიდრდა სიტყვები ინფორმაცია, ინფორმატიკა, ინფორმატიზაცია, ინფორმაციული ტექნოლოგიები, რომ ხშირად მათ ისე ვიყენებთ, არც ვუფიქრდებით მათ ზუსტ მნიშვნელობებს. მეცნიერებაში ძალიან მნიშვნელოვანია ძირითადი ტერმინების ზუსტი განსაზღვრა. ინფორმატიკა წარმოადგენს ინფორმაციის მიღების, გადაცემისა და მეცნიერული დამუშავების ჯგუფს. ტექნოლოგიებს, რომლებიც გამოიყენებიან ადამიანური ცოდნის ამ დარგში, დღეს მიღებულია, რომ ვუწოდოთ ინფორმაციული ტექნოლოგიები. ინფორმატიზაცია თანამედროვე ეტაპზე ინფორმაციული საზოგადოების ფორმირებისა და განვითარების განმსაზღვრელი ფაქტორია.

ინფორმატიზაცია წარმოადგენს ინფორმაციული ტექნოლოგიების განვითარების პროცესს, რომელიც მიმდინარეობს საერთო ცივილიზაციის განვითარების პარალელურად. საქართველოშიც, ისე როგორც მსოფლიოს უმეტეს ქვეყნებში, მიმდინარეობს ინფორმატიზაციის პროცესი. საქართველოს საზოგადოების ინფორმატიზაციის სახელმწიფო კონცეფცია ასახავს ინფორმატიზაციის მნიშვნელობასა და როლს საქართველოში, გლობალური საინფორმაციო საზოგადოების ჩამოყალიბების შედეგად ქართული საზოგადოებისა და სახელმწიფოს განვითარების პერსპექტივებს, განსაზღვრავს ინფორმატიზაციის სახელმწიფო პოლიტიკის ძირითად მიზნებსა და ამოცანებს, უმთავრეს მიმართულებებსა და ინფორმატიზაციის სახელმწიფო პოლიტიკის რეალიზაციების გზებს. ინფორმაციული საზოგადოება წარმოადგენს ცივილიზაციის განვითარების ახალ ისტორიულ ფაზას, რომლის უმთავრესი რესურსი და პროდუქტი ინფორმაცია და ცოდნაა.

კომპიუტერული ტექნიკისა და ინფორმაციული ტექნოლოგიების არნახულმა განვითარებამ ბიძგი მისცა ახალი საზოგადოების ფორმირებას,

რომელიც აგებულია სხვადასხვა ინფორმაციის გამოყენებაზე. ამ საზოგადოებას უწოდეს ინფორმაციული საზოგადოება.

ამა თუ იმ ქვეყანაში ინფორმაციული საზოგადოების აშენება დაკავშირებულია მსოფლიოში მიმდინარე გლობალურ პროცესებთან და სახელმწიფოთა შორის კავშირების გარეშე აღნიშნულის განხორციელება შეუძლებელი იქნება.

ქვეყანაში ინფორმატიზაციის განხორციელება მოითხოვს დიდი ოდენობით კაპიტალდაბანდებებს, მისი განხორციელება შეუძლებელია სახელმწიფოს მხრიდან ეკონომიკური და პოლიტიკური გადაწყვეტილებების მიღების გარეშე. გარდა ამისა, ინფორმაციული საზოგადოების აშენება არის პროცესი, რომელიც უნდა შეესაბამებოდეს არა მარტო მსოფლიოს განვითარების ტრენდებს, არამედ იგი უნდა შეესაბამებოდეს ქვეყნის ეროვნულ განვითარებას. აღნიშნულიდან გამომდინარე უნდა ჩამოყალიბდეს ინფორმაციულ საზოგადოებაში შესვლის ნაციონალური კონცეფცია, შემუშავდეს ინფორმატიზაციის პროგრამა. მსოფლიოს განვითარებულ ქვეყნებს უკვე შემუშავებული აქვთ ასეთი სახის პროგრამები. არსებობს ინფორმაციული საზოგადოების აშენების ალტერნატიული მოდელები, როგორცაა, მაგალითად, ამერიკული, იაპონური, გერმანული, სინგაპურული, ფინური, შვედური, ინდური და ა. შ, რომლებშიაც ასახულია თითოეული ქვეყნის ნაციონალური თავისებურებები.

ინფორმაციული საზოგადოება კაცობრიობის განვითარების მაღალი ფაზაა, რომლის მთავარ რესურსს ცოდნა, ინფორმაცია წამოადგენს და რომელშიაც საზოგადოების ნებისმიერ სუბიექტს (ინდივიდი, ჯგუფი, საწარმო, ორგანიზაცია და სხვ.) თავისუფლად შეუძლია ისარგებლოს მსოფლიოში დაგროვილი ინფორმაციით, გარდა სახელმწიფო საიდუმლო და კონფიდენციალური ინფორმაციისა.

ინფორმაციული საზოგადოების საფუძველია: ინფორმაციული ეკონომიკა, ელექტრონული მთავრობა, ელექტრონული კომერცია, ქვეყნის ინტერნეტიზაცია, ელექტრონული ბიზნესის განვითარება, ინფორმაციის წარმოებასა და გავრცელებაზე დაკავებულ ადამიანთა წილის გადიდება ქვეყნის შრომისუნარიან მოსახლეობაში, ერთიანი ინფორმაციული სივრცის ფორმირება.

ქვეყანაში ინფორმაციული საზოგადოების ფორმირება და ფუნქციონირება შეუძლებელია ელექტრონული მთავრობის არსებობის გარეშე. ელექტრონული მთავრობა წარმოადგენს სახელმწიფოს მართვის სისტემას, დაფუძნებულს თანამედროვე ინფორმაციული ტექნოლოგიების გამოყენებაზე, ლოკალური და გლობალური ქსელების საშუალებით სახელმწიფო, არასახელმწიფო სტრუქტურებსა და მოქალაქეთა შორის ინფორმაციის ციფრულ-ელექტრონულ გაცვლაზე. ინტერნეტის და სხვა მასთან დაკავშირებული ინფორმაციული ტექნოლოგიების ზემოქმედებით იცვლება ურთიერთობები ბიზნესსა და მთავრობას, მთავრობასა და ბიზნესს შორის, როგორც მოქალაქეებს, ისე მთავრობასა და მოქალაქეებს შორის.

ელექტრონული მთავრობა, როგორც მმართველობის ორგანოს ორგანიზების ერთ-ერთი ფორმა, გულისხმობს საჯარო დაწესებულებების ფუნქციურ და სტრუქტურულ გარდაქმნებს, რათა უფრო თანმიმდევრული, მარტივი და მიზანმიმართული, ინდივიდუალიზებული და, საბოლოო ჯამში, გაცილებით ეფექტური გახდეს ურთიერთქმედებები მოქალაქეებთან, მეწარმეებთან, თვით საჯარო მოსამსახურეებთან და, აგრეთვე, სხვადასხვა დაწესებულებას შორის.

ელექტრონული მთავრობა საინფორმაციო საზოგადოების მმართველობითი პრინციპის განხორციელებაა. იგი საინფორმაციო ტექნოლოგიების სფეროში გასული საუკუნის ბოლოს მომხდარი რევოლუციის პირმოა. თანამედროვე ტექნიკური რევოლუციის შედეგია, რომ დღეს მსოფლიოს მოწინავე ქვეყნების (აშშ, იაპონია, დასავლეთ ევროპა) მმართველობითი ტექნოლოგიების წამყვანი პრინციპი სწორედ ელექტრონული მთავრობაა. მაშასადამე თანამედროვე მმართველობის სისტემები და სტრუქტურები ეფუძნებიან საინფორმაციო ტექნოლოგიების ეფექტიან გამოყენებას. პრაქტიკულად კომპიუტერიზებული, ავტომატიზებული და ინტერნეტიზებულია მათი დოკუმენტბრუნვა, ინფორმაციის მიღება-დამუშავება და გადაგზავნა, გადაწყვეტილების მიღების, აღსრულებისა და კონტროლის პროცედურები, ურთიერთქმედებები მოსახლეობასთან (არა მარტო არჩევნები, არამედ ამა თუ იმ საზოგადოებრივი მომსახურების მიწოდება-მიღება, სხვადასხვა კერძო საქმიანობის ლიცენზირება, გადასახადების გადახდა და ადმინისტრირება და ა.შ.), საკუთარ

თანამშრომლებთან (საჯარო მოსამსახურეებთან) და ერთმანეთთან (სხვადასხვა დონისა და დარგის საჯარო დაწესებულებებს შორის) ურთიერთქმედებანი.

ელექტრონული მთავრობა, პირველ რიგში, ეფუძნება საჯაროობას, ელექტრონული სერვისების მიწოდებას საზოგადოებისათვის და საჯარო ადმინისტრირებას. გერმანიაში ელექტრონული მთავრობის საკმაოდ კარგი მოდელია. ეს სისტემა კარგად არის განვითარებული სკანდინავიის ქვეყნებში, ფინეთში, შვედეთში, ესტონეთში, სლოვაკეთში.

ელექტრონული მთავრობა ქვეყნის მოქალაქეებს შესაძლებლობას აძლევს ინტერაქტიულ რეჟიმში მიიღონ ინფორმაცია სახელმწიფო და სხვა სტრუქტურებიდან მათთვის საინტერესო საკითხებზე. მაგ., მოიპოვონ ინფორმაცია საბაჟო და საგადასახადო კანონების, საპრივატიზაციო ობიექტების, ტენდერების მოსალოდნელი ჩატარების, სხვადასხვა კომუნალური მომსახურებისათვის გადასახდელი თანხის შესახებ, საჭირო ინფორმაცია საჯარო რეესტრიდან და სხვა. ქვეყანაში ელექტრონული მთავრობის არსებობისას მაღალ დონეზე უნდა ფუნქციონირებდეს მთავრობა-მთავრობა (**G2G**), მთავრობა-მომხმარებელი (**G2C**), მთავრობა-ბიზნესი (**G2B**) და პირიქით, მომხმარებელი-მთავრობა (**C2G**), ბიზნესი-მთავრობა (**B2G**), ბიზნესი-ბიზნესი (**B2B**) და ა.შ.

ინფორმაციულ საზოგადოებაში მაღალ დონეზე უნდა განვითარდეს ელექტრონული ვაჭრობა ანუ ელექტრონული ბიზნესის ისეთი სისტემები, როგორცაა: ბიზნესი-ბიზნესი (**B2B**), ბიზნესი-მთავრობა (**B2G**) და ბიზნესი-მომხმარებელი (**B2C**).

ინფორმაციულ საზოგადოებაში მაღალ დონეზე უნდა იყოს განვითარებული ელექტრონული კომერცია, რომლის გამოყენების სფერო მრავალფეროვანია. ელექტრონული კომერციით დაინტერესებულია ის საწარმოები, რომლებსაც სურვილი აქვთ გააფართონ ურთიერთობები კლიენტებთან.

ინფორმაციულ საზოგადოებაში განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იძენს საბიუჯეტო ორგანიზაციებისა და ფიზიკური პირების მფლობელობაში არსებული ფულადი რესურსების ეფექტური გამოყენება, დამკვეთსა და მომწოდებელ სუბიექტებს შორის ისეთი კავშირების დამყარება, რომლის



დროსაც ადგილი ექნება, ერთი მხრივ, დამკვეთისადმი მისაღებ ფასებში უმაღლესი ხარისხის, გარანტირებული საქონლისა და მოწყობილობების მოწოდებას და, მეორე მხრივ, მწარმოებლის მიერ გამოშვებული პროდუქციის ან შესაძლებელი მომსახურების დროული და მისთვის მისაღებ ფასებში რეალიზაცია, რაც მიიღწევა ბაზარზე არსებული მწარმოებლისა და მომხმარებლის ერთმანეთთან ინფორმაციული კავშირის დამყარებით. აღნიშნულის განხორციელების მიზნით სახელმწიფო შესყიდვებისა და კონკურენციის სააგენტოსთან შექმნილია სახელმწიფო შესყიდვების ელექტრონული სისტემა ანუ მოხდა ელექტრონული მთავრობის სეგმენტის **[G2B]** და **[G2C]** ელექტრონული რეალიზაცია. მიუხედავად იმისა, რომ კონკურენციისა და სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს მიერ ელექტრონული ფორმით ტენდერების ჩატარების ორგანიზაციას გააჩნია დადებითი მხარეები, მას აგრეთვე აქვს უარყოფითი მომენტები: არშემდგარი და ჩაშლილი ტენდერების დიდი რაოდენობა, მომწოდებლებთან არასაკმარისი ოპერატიული ინფორმაციული კავშირი, რის გამოც დიდ დანაკარგებს განიცდის ტენდერში მონაწილე ყველა სუბიექტი (შემსყიდველი ორგანიზაცია, მომწოდებელი და სახელმწიფო). ყოველივე აღნიშნულის გამო აუცილებელია აღნიშნული უარყოფითი მომენტების გამოსწორება, რისი მიღწევაც შესაძლებელია შემსყიდველი ორგანიზაციის მიერ ელექტრონული ტენდერების ჩატარების სისტემის ორგანიზების საფუძველზე.

### **პრობლემის მეცნიერული დამუშავება**

დამკვეთის დონეზე ელექტრონული ტენდერების ჩატარების პრობლემის გამოკვლევა პირველად ხორციელდება. ჩვენ მიერ ჩატარებულ გამოკვლევებს საფუძველად დაედო: ინფორმატიკის თეორიული საფუძვლები, ეკონომიკური ინფორმაციის ავტომატიზებული დამუშავების პრინციპები, საზოგადოების ინფორმატიზაციის კუთხით არსებული თეორიული გამოკვლევები, ტენდერების ჩატარების შესახებ არსებული უცხოური ლიტერატურა, სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ საკანონმდებლო უზრუნველყოფა, სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს მიერ გამოშვებული ბრძანებები და მითითებები, პრესაში ტენდერების ელექტრონული ცენტრალიზებული ფორმით ჩატარების მისამართით გამოთქმული შენიშვნები და სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს მიერ ჩატარებული ტენდერების ფაქტობრივი მასალები.

## გამოკვლევის მიზანი და ამოცანები

საწარმოები და ორგანიზაციები, ფინანსური რესურსების ეფექტიანად გამოყენების მიზნით, მიმართავენ საქონლისა და მომსახურების შესყიდვას ტენდერების ორგანიზების საშუალებით. კონკურენციისა და სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს ერთიანი ელექტრონული სისტემის საშუალებით ჩატარებული ტენდერების ანალიზის საფუძველზე გამოვლენილია ნაკლოვანებები, რომლებიც გააჩნია კონკურენციისა და სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს მიერ ელექტრონული ფორმით ტენდერების ჩატარების პროცესს.

ამ ნაკლოვანებების აღმოფხვრის მიზნის მისაღწევად, სადისერტაციო გამოკვლევა იდგა შემდეგი ამოცანების წინაშე:

- მოგვეხდინა კონკურენციისა და სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს მიერ ცენტრალიზებულად ჩატარებული ტენდერების დადებითი და უარყოფითი მხარეების ანალიზი;
- დაგვესაბუთებინა უშუალოდ შემსყიდველი ორგანიზაციის მიერ ელექტრონული ტენდერების ჩატარების აუცილებლობა და მისი უპირატესობები;
- შეგვემუშავებინა შემსყიდველი ორგანიზაციის (ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მაგალითზე) სტრუქტურული ქვეგანყოფილებებიდან შესაძენ საქონელზე, მომსახურებაზე ან შესასრულებელ სამუშაოებზე განაცხადების ელექტრონული სახით ფორმირებისა და შესყიდვების განყოფილებაში გადაცემის ტექნოლოგია;
- შეგვემუშავებინა შემსყიდველი ორგანიზაციის (ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მაგალითზე) სტრუქტურული ერთეულების კლასიფიკატორი და მისი გამოყენების ინსტრუქცია;
- მოგვეხდინა მონაცემთა ბაზების საფუძველზე სატენდერო დავალების ელექტრონული სახით ფორმირება;
- ონლაინ რეჟიმში ტენდერის ჩატარებისათვის შემსყიდველი ორგანიზაციისა და მომწოდებლის ინფორმაციის ასატვირთად შეგვექმნა ვებგვერდი.

- ტენდერში მონაწილე მომწოდებელთა შორის გამარჯვებულის გამოსავლენად შეგვემუშავებინა ორიგინალური ალგორითმები და პროგრამული უზრუნველყოფა;
- შეგვემუშავებინა ინსტრუქცია ონლაინ რეჟიმში ტენდერში მონაწილეთა (კომისიის წევრები, დამკვირვებლები და დაინტერესებული პირები) სამუშაო ადგილებიდან მოუწყვეტილად, ტენდერში მონაწილეობის მისაღებად.
- შეგვემუშავებინა ტენდერების ჩატარების ისეთი ელექტრონული სისტემა, რომელიც გამოადგებოდა საკუთრების ნებისმიერი ფორმის სუბიექტს;
- სახელმწიფო შესყიდვების პროცედურების გამარტივება, ტენდერში მონაწილეობასთან დაკავშირებული ხარჯების მინიმიზაცია, სახელმწიფო სახსრების გამჭვირვალე ხარჯვის უზრუნველყოფა, შესყიდვების პროცესში კონკურენციის გაზრდა, სატენდერო პროცედურებში სუბიექტური გადაწყვეტილების მაქსიმალური აღმოფხვრა;
- შეგვემუშავებინა შესყიდვების მთლიანი ელექტრონული ფორმა საქონელზე და მომსახურებაზე შემსყიდველი ორგანიზაციის სტრუქტურული ქვედანაყოფების მოთხოვნების ფორმირებიდან დაწყებული გამარჯვებულ მომწოდებელთან ხელშეკრულების გაფორმებით და მისი შესრულების კონტროლის ჩათვლით. ნაშრომში ეს ამოცანები გადაწყვეტილია.

### **გამოკვლევის საგანი და ობიექტი**

კვლევის საგანია შემსყიდველი წარმოება-დაწესებულებებისათვის ელექტრონული ფორმით ტენდერის ჩატარების სისტემის შემუშავება.

კვლევის ობიექტია საკუთრების სხვადასხვა ფორმის მქონე წარმოება-დაწესებულებები, კერძოდ, ჩვენს შემთხვევაში ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი.

### **ნაშრომის მეცნიერული სიახლე მდგომარეობს შემდეგში:**

1. შემუშავებულია შემსყიდველი ორგანიზაციის (თსუ-ის მაგალითზე) სტრუქტურული ქვედანაყოფებიდან შესაძენ საქონელზე, მომსახურებაზე ან შესასრულებელ სამუშაოებზე განაცხადების

ელექტრონული სახით ფორმირებისა და შესყიდვების განყოფილებაში გადაცემის ტექნოლოგია;

2. შემუშავებულია შემსყიდველი ორგანიზაციის (თსუ-ის მაგალითზე) სტრუქტურული ერთეულების კლასიფიკატორი და მისი გამოყენების ინსტრუქცია;
3. MS Access 2007-ის გარემოში შექმნილია სატენდერო დავალების ფორმირებისთვის საჭირო მონაცემთა ბაზა,
4. ონლაინ რეჟიმში ტენდერის ჩატარებისათვის შემსყიდველი ორგანიზაციისა და მომწოდებლის ინფორმაციის ასატვირთად შექმნილია თსუ-ის შესყიდვების განყოფილების ვებ-გვერდი;
5. გამოკვლეული და შემუშავებულია ორიგინალური ალგორითმები და პროგრამული უზრუნველყოფა ტენდერში მონაწილე მომწოდებელთა შორის გამარჯვებულის გამოსავლენად;
6. შემუშავებულია ინსტრუქცია ონლაინ რეჟიმში ტენდერში მონაწილეთა (კომისიის წევრები, დამკვირვებლები და დაინტერესებული პირები), სამუშაო ადგილებიდან მოუწვევებლად, ტენდერში მონაწილეობის მისაღებად;
7. შემუშავებულია ტენდერების ჩატარების ისეთი ელექტრონული სისტემა, რომელიც გამოადგება საკუთრების ნებისმიერი ფორმის სუბიექტს;
8. უზრუნველყოფილია სახელმწიფო შესყიდვების პროცედურებში სუბიექტური გადაწყვეტილების მაქსიმალური აღმოფხვრა;
9. შემუშავებულია შესყიდვების მთლიანი ელექტრონული ფორმა საქონელზე და მომსახურებაზე შემსყიდველი ორგანიზაციის სტრუქტურული ქვედანაყოფების მოთხოვნების ფორმირებიდან დაწყებული გამარჯვებულ მომწოდებელთან ხელშეკრულების გაფორმებით და მისი შესრულების კონტროლის ჩათვლით.

## **ნაშრომის პრაქტიკული მნიშვნელობა**

კვლევის შედეგები შეიძლება წარმატებით იქნეს გამოყენებული თსუ-ის შესყიდვების განყოფილების მიერ ელექტრონული ტენდერების ჩატარებისას და თსუ-ის ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტის ბაკალავრიატის სტუდენტებისათვის სასწავლო პროგრამით გათვალისწინებული დისციპლინის "სახელმწიფო შესყიდვები" სწავლებისას.

## **გამოკვლევის შედეგების რეალიზაცია**

სადისერტაციო ნაშრომის გამოკვლევების შედეგები გამოიხსნება, საფუძვლად დაედოს წარმოება-დაწესებულებების მიერ ტენდერების ჩატარების მეთოდოლოგია.

## **გამოკვლევის შედეგების აპრობაცია და პუბლიკაცია**

გამოკვლევების შედეგები აისახა დისერტანტის მიერ ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტის სამეცნიერო ნაწილის მიერ ორგანიზებულ სამ კოლოქვიუმზე გაკეთებულ მოხსენებებში, 2013 წლის 20 თებერვალს კათედრაზე (ინფორმაციული ტექნოლოგიები ეკონომიკასა და ბიზნესში) დისერტაციის აპრობაციის მასალებში და ოთხ გამოქვეყნებულ ნაშრომში.

## **ნაშრომის მოცულობა და სტრუქტურა**

სადისერტაციო ნაშრომი მოიცავს კომპიუტერზე დაბეჭდილ ----- გვერდს. ნაშრომში წარმოდგენილია ----- ცხრილი, ----- ნახაზი. ნაშრომს ერთვის ---- დანართი და გამოყენებული ლიტერატურის სია.

## **ნაშრომის მოკლე შინაარსი და დასკვნები**

სადისერტაციო ნაშრომი ეძღვნება საწარმოებისა და ორგანიზაციების ფინანსური რესურსების ეფექტიანად გამოყენების მიზნით საქონლისა და მომსახურების შესყიდვას ტენდერების ორგანიზების საშუალებით. ჩვენ მიერ შემოთავაზებული ელექტრონული შესყიდვების სისტემა შეიძლება გამოყენებული იქნეს როგორც სახელმწიფო ბიუჯეტზე მყოფი წარმოება-

დაწესებულებების მიერ, აგრეთვე, კერძო ბიზნესის მფლობელ წარმოება-დაწესებულებების მიერ. ჩვენ მიერ შემუშავებულია შესყიდვების **მოტიანი** ელექტრონული ფორმა საქონელზე და მომსახურებაზე შემსყიდველი ორგანიზაციის სტრუქტურული ქვედანაყოფების მოთხოვნილების ფორმირებიდან დაწყებული გამარჯვებულ მომწოდებელთან ხელშეკრულების გაფორმებით და მისი შესრულების კონტროლით დამთავრებული.

### **სადისერტაციო ნაშრომი შედგება ოთხი თავისაგან.**

**სადისერტაციო ნაშრომის I თავში** განხილულია ტენდერების ჩატარების აღმოცენების ისტორია, ტენდერის სახეები, ტენდერების ჩატარების მსოფლიო გამოცდილება, საქართველოში სახელმწიფო შესყიდვების მართვის არსებული სისტემები. მონაცემების ხელით დამუშავების პირობებში-ტენდერების ჩატარების ტექნოლოგია: სტრუქტურული ქვედანაყოფილებებიდან მიღებული განაცხადების საფუძველზე შესყიდვების გეგმის ფორმირება, სატენდერო დავალების სტრუქტურა, პრესაში და ქსელში მისი განთავსება, მომწოდებლის მიერ შესყიდვების სააგენტოში წარმოსადგენი დოკუმენტების ჩამონათვალი, ტენდერების ჩატარების არსებული საკანონმდებლო უზრუნველყოფა, ტენდერში მონაწილე მხარეების პასუხისმგებლობა. დაწვრილებითაა აღწერილი კონკურენციისა და სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს მიერ ელექტრონული ტენდერის **ჩატარების** ტექნოლოგია, ცენტრალიზებული წესით ტენდერის ჩატარების დადებითი და უარყოფითი მხარეები, გაანალიზებულია საგანმანათლებლო დაწესებულებებში სახელმწიფო შესყიდვების ორგანიზაციის თავისებურებები.

**სადისერტაციო ნაშრომის II თავში** ( "სახელმწიფო შესყიდვების მართვაში ინტერნეტ-ტექნოლოგიების გამოყენებისათვის საჭირო ინფორმაციული უზრუნველყოფის შემუშავება") განხილულია შესყიდვების სამსახურის ამოცანები, ფუნქციები, სტრუქტურა, აღწერილია ინტერნეტ-ტექნოლოგიების გამოყენებით შემსყიდველი ორგანიზაციის მიერ ელექტრონული ფორმით ტენდერების ჩატარებისთვის საჭირო ინფორმაციული უზრუნველყოფა. კერძოდ:

1. შემსყიდველი ორგანიზაციების სტრუქტურული ერთეულების მიერ საქონლის, სამუშაოების, მომსახურების შესაძენად საჭირო განაცხადის ელექტრონული ფორმა (ცხრილი №1), მისი შევსებისა და შემსყიდველი ორგანიზაციის შესყიდვების განყოფილებაში გადაცემის მეთოდიკა;

ცხრილი №1.

სტრუქტურული ერთეულის დასახელება-----

№	კლასი	ქვეკლასი	მარკა	ზომის ერთეული	რეალდენობა	არჩეულია შესაძენად	უკვე შეძენილია	ქვედანაყოფი	მომთხოვნი	მთხოვნის თარიღი	პასუხისმგებელი პირი	ოკ	ღირებულება	მთხოვნის შესრულების თარიღი
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15

2. შემსყიდველი ორგანიზაციის თსუ-ის სტრუქტურული ერთეულების კლასიფიკატორი და მისი გამოყენების ინსტრუქცია;
3. მონაცემთა ბაზების მართვის სისტემა-Access 2007-ის საფუძველზე განაცხადების მონაცემთა ბაზა, რომელიც აუცილებელია სატენდერო დავალების შესადგენად;
4. შემსყიდველი ორგანიზაციის თსუ-ის შესყიდვების განყოფილების ვებ-გვერდი, რომელზეც ასახულია ინფორმაცია: განაცხადი შეძენაზე, სატენდერო განცხადება, სატენდერო დოკუმენტაცია, ტენდერის I საფეხურზე მონაწილენი, ტენდერის II საფეხურზე მონაწილენი, ტენდერში გამარჯვებულნი, კონტრაქტი გამარჯვებულთან, კონტრაქტის შესრულების მონიტორინგი, ურთიერთობა კონკურენციისა და სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოსთან, თსუ-ის კლასიფიკატორი,

შესყიდვების ერთიანი ცნობარი (**Common Procurement Vocabulary-CPV**) და სხვა;

5. მოცემულია ინტერნეტსა და პრესაში ტენდერის ჩატარების შესახებ ინფორმაციის განთავსების ინსტრუქცია ტენდერში მონაწილეობის მისაღებად. შემუშავებულია ონლაინ რეჟიმში ტენდერში მონაწილე სუბიექტთა შორის გამარჯვებული სუბიექტის (სუბიექტების) გამოვლენის ტექნოლოგია. განხილულია გამარჯვებულ სუბიექტთან (სუბიექტებთან) კონტრაქტის გაფორმების მეთოდოლოგია. განსაზღვრულია შესყიდვების სამსახურების სტრუქტურა, ამოცანები და ფუნქციები.

**სადისერტაციო ნაშრომის III თავში** მოცემულია სისტემის რეალიზაციისათვის საჭირო ალგორითმები:

ჩვენ მიერ **შემუშავებული** ტენდერის ჩატარების ახალი სისტემის პირობებში, სატენდერო კომისიის წევრთა მიერ, თავდაპირველად ხდება კრიტერიუმების შეფასება 0-9 სისტემით გარკვეულ ვადებში და შედეგები ინახება კრიტერიუმების შეფასებათა ცხრილში. აქ, კომისიის ყველა წევრის მიერ ერთმანეთისაგან დამოუკიდებლად ყველა კრიტერიუმზე 0-9 ქულების დაფიქსირების შემდეგ, შეფასებებიდან უქმდება მაქსიმალური და მინიმალური ციფრები. ამის შემდეგ ხდება კრიტერიუმების დარჩენილი შეფასებების შეჯამება და ბოლოს ვაჯამებთ ყველა მიღებულ ახალ ჯამს. ყოველი კრიტერიუმის დარჩენილი შეფასებების ჯამის ყველა მიღებული ახალი ჯამის ჯამთან შეფარდება გვაძლევს პირველი, მეორე და ა. შ. კრიტერიუმების შეფასების კოეფიციენტებს. აქ დამრგვალება ხდება მეასედი სიზუსტით.

$$S_1 = \sum_{i=1}^n a_{i1}; \quad S_2 = \sum_{i=1}^n a_{i2}; \quad S_3 = \sum_{i=1}^n a_{i3}; \quad \dots; \quad S_n = \sum_{i=1}^n a_{im};$$

m=1,2,...

$$s = S_1 + S_2 + S_3 + \dots + S_n; \quad S = \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^m a_{ij};$$

$$S^1 = S_{1-} [\max(a_{i1}) + \min(a_{i1})];$$

$$S^2 = S_{2-} [\max(a_{i2}) + \min(a_{i2})];$$

$$S^3 = S_{3-} [\max(a_{i3}) + \min(a_{i3})];$$

.....

$$S^n = S_{n-} [\max(a_{im}) + \min(a_{im})];$$

$$\check{S} = \sum_{i=1}^n S^i;$$



**სადაც**  $n$ -სატენდერო კომისიის წევრთა რაოდენობაა,  $m$ -შეფასების კრიტერიუმის რაოდენობა, ხოლო დამკვირვებლების რაოდენობა განსაზღვრული არ არის (შეთანხმების მიხედვით).  $S_1, S_2, \dots, S_n$  არის შესაბამისად პირველი  $n$ -სატენდერო კომისიის წევრის მიერ  $m$  კრიტერიუმების შეფასებათა ჯამები, ხოლო  $S^1, S^2, \dots, S^n$  არის ახალი ჯამები (მაქსიმალური და მინიმალური შეფასებების გარეშე).  $\tilde{S}$ -არის ახალი ჯამების ჯამი.

შეფარდება  $\frac{S^1}{S}$ -არის შეფასების პირველი კრიტერიუმის კოეფიციენტი თითოეული კომისიის წევრისათვის., ანალოგიურად  $\frac{S^2}{S}$ -შეფასების მეორე კრიტერიუმის და ა.შ.  $\frac{S^m}{S}$  -შეფასების  $m$  კრიტერიუმის კოეფიციენტი.

ამის შემდეგ სატენდერო კომისიის განსახილველად გამოაქვთ ტენდერში მონაწილე ორგანიზაციის სატენდერო წინადადება. დაუშვათ, რომ რომელიმე პრეტენდენტი ორგანიზაციის სატენდერო წინადადება კომისიის წევრებმა შეაფასეს  $b_{nm}$  შეფასებით, სადაც  $n$ -სატენდერო კომისიის წევრთა რიცხვია,  $m$  - კრიტერიუმების რაოდენობა. მაშინ:

$$\mu_1 = \sum_{i=1}^n b_{i1}; \mu_2 = \sum_{i=1}^n b_{i2}; \dots; \mu_n = \sum_{i=1}^n b_{in}; m=1,2,\dots$$

$$\frac{S^1}{S} \times \mu_1 + \frac{S^2}{S} \times \mu_2 + \frac{S^3}{S} \times \mu_3 + \dots + \frac{S^m}{S} \times \mu_n$$

ესაა სატენდერო წინადადების შეფასების ფორმულა. სატენდერო წინადადების შეფასებისას თითოეულ კრიტერიუმზე დაწერილი ქულების ჯამის:

$$\mu_1, \mu_2, \mu_3, \dots, \mu_n$$

შეფასების შესაბამის კოეფიციენტზე გამრავლებით მიღებული ნამრავლების შეჯამებით მიიღება ორგანიზაციის სატენდერო წინადადების შეფასების საბოლოო ქულა. ასევე, ანალოგიურად, გამოითვლება სხვა ორგანიზაციების სატენდერო წინადადების შეფასების საბოლოო ქულებიც. ცხადია, ტენდერში გამარჯვებულია ის ორგანიზაცია, რომელიც ჯამში მეტ ქულას მოაგროვებს.

დასმული ამოცანის რეალიზაცია წარმოებს ქვემოთ ჩამოთვლილი ინფორმაციული ფაილების საფუძველზე:

განაცხადების ფაილი – Request, უნივერსიტეტის სტრუქტურული შედგენილობის ფაილი – C\_Classificator, ვალუტის დასახელებების ფაილი, დაკვეთების შესრულების ფაილი – C\_OK , ტენდერის შეფასებების კრიტერიუმების დასახელების ფაილი–tcn-shefaseba, ტენდერის კოეფიციენტების ფაილი – tkoeff, ტენდერების შეფასების ფაილი – tkoefficienti, კრიტერიუმების ჩამონათვლების – tkriteriumi, კომისიის წევრების მიერ ტენდერში მონაწილეთა წინადადებების შეფასების ფაილი – tkr-shefaseba, ტენდერში მონაწილეთა დასახელების ფაილი – monawile, ტენდერის შედეგების ფაილი – tshedegi, ტენდერში მონაწილის სტატუსის დასახელების ფაილი – Ttipebi, ტენდერის ჩატარებისას მონაწილის პაროლის ფაილი – tusers, წინადადებების შეფასებების ვადების ფაილი – tvadi.

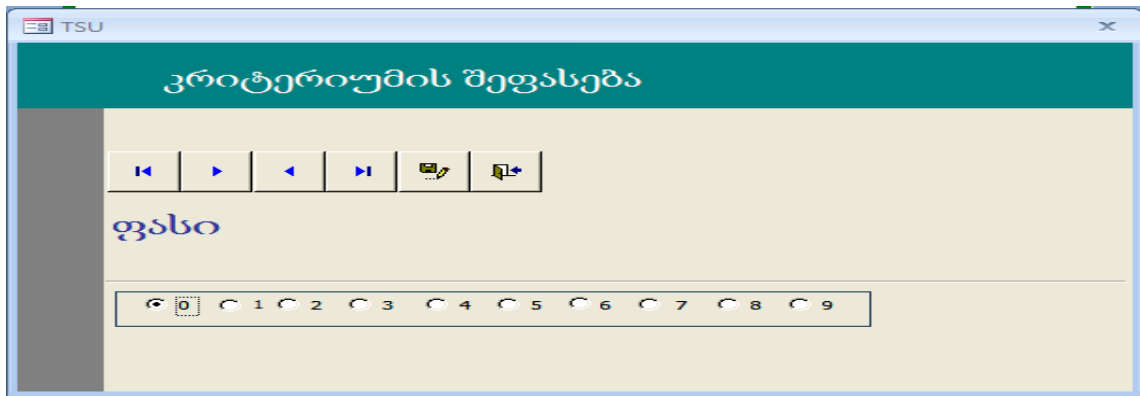
დასაბუთებულია ტენდერის ნორმალურად ჩატარებისათვის საჭირო გამოთვლითი პლატფორმა (საბაზისო ეგმ) და პროგრამული უზრუნველყოფა. როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, შესაძენ საქონელზე და მომსახურების შეძენაზე განაცხადების მონაცემთა ბაზის ფორმირებისათვის გამოყენებულია მონაცემთა ბაზების მართვის სისტემა MS Access 2007, ხოლო კოეფიციენტებისა და ტენდერში გამარჯვებულის გამოსავლენად პროგრამა შემუშავებულია ალგორითმული ენა Visual Basic -ის საშუალებით.

პროგრამაში თავდაპირველად ხდება კონკრეტული ტენდერისათვის მონაწილეთა tusers განსაზღვრა. ესენია სატენდერო კომისიის წევრები, დამკვირვებლები კონკურენციისა და სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოდან და ადმინისტრატორი. ყოველი მათგანი უზრუნველყოფილია სისტემაში წვდომისათვის საჭირო user-ებით და პაროლებით.

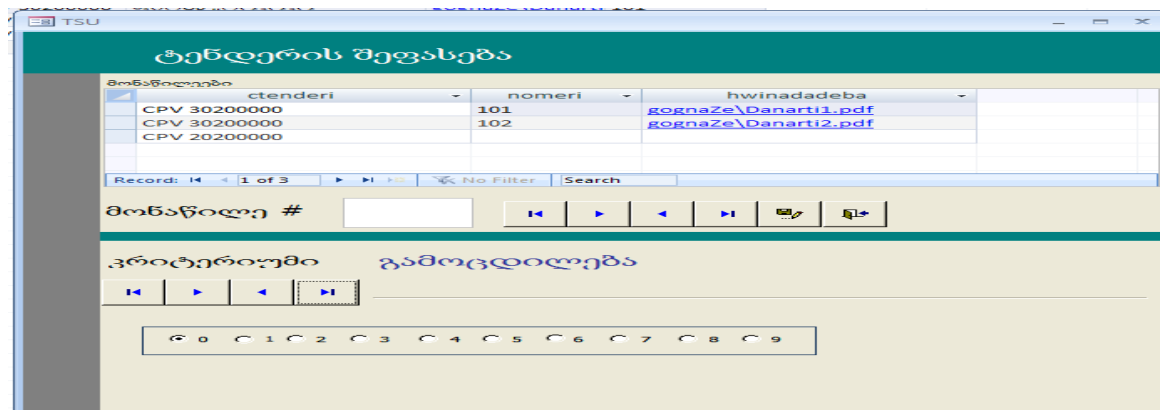
შემდეგ ხდება კონკრეტული ტენდერისათვის კრიტერიუმებისა და სატენდერო წინადადებების შეფასების დაწყების დროის დაფიქსირება (tvadebi / Tvadtipebi). თავდაპირველად ფასდება კრიტერიუმები და შემდეგ სატენდერო წინადადებები.

აუცილებელია მივუთითოთ, თუ რა კრიტერიუმებით უნდა შეფასდეს მოცემული სატენდერო წინადადება (tkriteriumi). ტენდერში მონაწილეთათვის ივსება ცხრილი tmonawile, რომელშიაც მითითებულია ტენდერში მონაწილე ორგანიზაციის ზუსტი დასახელება და ნომერი.

დილაკზე fkriteriumis-shefaseba დაწკაპუნებით გამოდის სურათი:



კომისიის ყველა წევრი შეფასების ავტომატური სისტემით აფასებს ყველა კრიტერიუმს და შეფასებები ინახება შეფასებების ცხრილში. შეფასებების კრიტერიუმების კოეფიციენტების დადგენის შემდეგ დილაკზე ftenderis-shefaseba დაწკაპუნებით გამოდის სურათი:



ვახდენთ რა სატენდერო წინადადების ანალოგიურ შეფასებას, შედეგები ინახება სატენდერო წინადადებების შეფასებათა ცხრილში. ამის შემდეგ ხდება ზემოთხსენებული ფორმულით სატენდერო წინადადების შეფასების საბოლოო ქულის გამოთვლა და ტენდერში გამარჯვებულის გამოვლენა.

მოცემულია შემოთავაზებული სისტემის რეალიზაციისთვის საჭირო ტექნიკური საშუალებების ჩამონათვალი:

1. პროცესორი HP E7300 (Intel Core i7-2600, CPU 3.4 GHz, RAM 4 GB, HDD 1 TB)
2. მონიტორი HP Compaq LA 2306x
3. უწყვეტი კვების წყარო UPS-INTEX IT-650 VA
4. პრინტერი HP LaseJet pro M1132 MFP (Print, Copy, Scan)

ვებგვერდისა და პროგრამებისათვის:

სერვერი HP ProLiant NL150 Dual Core Intel Xeon Cpu 3.0 GHz, RAM 4 GB, HDD 600 GB;

აღნიშნულ თავში, აგრეთვე, განხილულია შემუშავებული ალგორითმების რეალიზაციის ბლოკ – სქემები.

**სადისერტაციო ნაშრომის IV თავი** ეძღვნება ინტერნეტ-ტექნოლოგიების გამოყენებით სახელმწიფო შესყიდვების მართვის ეფექტიანობის დასაბუთებას. კერძოდ: დასმული ამოცანისთვის შემუშავებულია ეკონომიკური ეფექტიანობის გაანგარიშების ზოგადი მეთოდოლოგია, განხილულია ეფექტიანობის გაანგარიშების პირდაპირი და ირიბი მაჩვენებლები, ნაჩვენებია, თუ რა შემთხვევაში შეიძლება იყოს მიზანშეწონილი შემოთავაზებული სისტემის დანერგვა. ძირითადი ყურადღება გამახვილებულია ეკონომიკური ეფექტიანობის არაპირდაპირ, ხარისხობრივ მაჩვენებლებზე: შრომის პირობების გაუმჯობესება, შრომის ნაყოფიერების გადიდება, ინფორმაციის საიმედოობის ამაღლება, ორგანიზაციის საქმიანობის საერთო მაჩვენებლების გაუმჯობესება. თსუ-ის შემთხვევაში სწავლის ხარისხისა და სამეცნიერო - კვლევითი სამუშაოების გაუმჯობესება. კონკრეტულად ნაჩვენებია, შემსყიდველ ორგანიზაციაში ტენდერების ელექტრონული ფორმით ჩატარების შემთხვევაში, რა სახის სარგებელს მოუტანს იგი ტენდერში მონაწილე სუბიექტებს: შემსყიდველ ორგანიზაციას, მომწოდებელს და სახელმწიფოს. ნაჩვენებია ტენდერების ელექტრონული სახით ჩატარების შედეგად შრომატევადობის შემცირების გზები.

მოცემულია კონკურენციისა და სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს ელექტრონული სისტემის საშუალებით 2011-2012 წლებში გამოცხადებულ ტენდერთა რაოდენობრივი სტატისტიკა. მაგალითად, 2011-2012 წლებში ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტმა გამოაცხადა 678 ტენდერი. აქედან დაიღო მხოლოდ 296 ხელშეკრულება, ე.ი. 382 ტენდერი **ჩაიშალა**, თბილისის სატრანსპორტო კომპანიამ გამოაცხადა 653 ტენდერი, დაიღო მხოლოდ 303 ხელშეკრულება, ანუ 350 ტენდერი არ შედგა, სოციალური მომსახურების სააგენტომ გამოცხადებული 719 ტენდერიდან დაღო 194 ხელშეკრულება, ანუ 525 ტენდერი ჩავარდა. რესპუბლიკაში 2011-2012 წლებში გამოცხადებული 12011 ტენდერიდან დაიღო მხოლოდ 7059 ხელშეკრულება, ანუ ტენდერების თითქმის ნახევარი ჩავარდა: პროცენტულად კი უნივერსიტეტში

ჩაგარდა დაახლოებით 56 %, სატრანსპორტო კომპანიაში-54 %, სოციალური მომსახურების სააგენტოში-73 %, ხოლო მლიანად საქართველოში-41,2 % ტენდერი. აღნიშნულია, რომ თუ შემსყიდველი სასწავლო – სამეცნიერო ორგანიზაციაა, მაშინ ჩაშლილი ტენდერის გამო ვერ მოხდება დაგეგმილ ვადებში გეგმით გათვალისწინებული სამეცნიერო – კვლევითი სამუშაოების შესრულება, სასწავლო პროგრამების სრულყოფილი რეალიზაცია, დაეცემა სწავლების ხარისხი.

თუ შემსყიდველის როლში გამოდის რომელიმე სახელმწიფო საწარმო, მაგალითად შპს „საქართველოს რკინიგზა“, მაშინ იგი ჩაშლილი ტენდერის გამო ვერ მოახერხებს დაგეგმილი სამუშაოების შესრულებას ან მომსახურების გაწევას, რაც უარყოფით ზეგავლენას მოახდენს მის სამეურნეო საქმიანობაზე.

მოცემულია შემსყიდველი ორგანიზაციების მიერ გამოცხადებული ტენდერების რაოდენობის გრაფიკული სურათი. ასევე განხილულია კონკურენციისა და სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს ელექტრონული სისტემის საშუალებით იმავე პერიოდში გამოცხადებული ტენდერების რაოდენობისა და დადებული ხელშეკრულებების თანაფარდობა შემსყიდველ ორგანიზაციებთან მიმართებაში. დასაბუთებულია ჩვენს მიერ შემუშავებული მეთოდით ტენდერის ჩატარების უპირატესობა თვით შემსყიდველი ორგანიზაციების მიერ. .

**დასკვნებსა და წინადადებებში** ასახულია ის დადებითი მომენტები, რომელსაც ადგილი ექნება შემსყიდველი ორგანიზაციის მიერ ელექტრონული ფორმით ტენდერების ჩატარებისას:

- \* შემცირდება არშემდგარი და ჩაშლილი ტენდერების რაოდენობა;
- გაუმჯობესდება მომწოდებლებთან ინფორმაციული კავშირი, რაც საშუალებას მისცემს მომწოდებლებს ტენდერის ჩატარებამდე დააზუსტონ შემსყიდველ ორგანიზაციასთან გაურკვეველი საკითხები, რაც საბოლოოდ აღმოფხვრის მომწოდებლების მხრიდან არასწორად შედგენილი საბუთების წარმოდგენას, ხელს შეუწყობს სატენდერო დავალების ირგვლივ ინფორმაციის დაზუსტების პროცესს;
- ქაღალდის დოკუმენტების ნაცვლად ელექტრონული დოკუმენტების დანერგვა ხელს შეუწყობს ელექტრონული დოკუმენტბრუნვის დანერგვას, რაც საბოლოოდ გამოიწვევს ტენდერის ჩატარების შრომატევადობის შემცირებას;

- უტყუარობისა და ნამდვილობის კუთხით გაიზრდება ტენდერების ჩატარების ამსახველი ინფორმაციის საიმედოობა;
- ამაღლება ტენდერების ჩატარების გამჭვირვალობა და ობიექტურობა;
- მომწოდებლებიდან შემოსული წინადადებების შესაფასებლად და გამარჯვებულის გამოსავლენად რამდენიმე კრიტერიუმის გამოყენების შესაძლებლობა საშუალებს იძლევა შემსყიდველმა ორგანიზაციამ მისაღებ ფასში შეიძინოს მაღალი ხარისხის საქონელი და მომსახურება;
- შესაძლებელია, აგრეთვე, შესყიდვების განყოფილებაში **ერთი** ერთეულით შტატების შემცირება;
- გარკვეული ზომით მოხდება კონკურენციისა და სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს თანამშრომელთა განტვირთვა;
- დროულად ჩატარებული ტენდერი მნიშვნელოვან სარგებელს მისცემს ტენდერის ყველა მონაწილეს: დროულად განხორციელდება შემსყიდველი ორგანიზაციის მიერ დაგეგმილი სამუშაოები, დროულად მოხდება სახელმწიფო ბიუჯეტში თანხების გადარიცხვა მომწოდებლის მხრიდან რეალიზებული პროდუქციის ან გაწეული მომსახურებიდან საშემოსავლო გადასახადის სახით. მომწოდებელს არ დაეკარგება ტენდერში მონაწილეობის მისაღებად გაღებული თანხა;
- შემუშავებული სისტემა გამოსადეგია არა მარტო სახელმწიფო ბიუჯეტზე მყოფი სუბიექტებისათვის, არამედ ნებისმიერი საკუთრების ფორმის წარმოება-დაწესებულებებისათვის;
- ტენდერების წარმატებით ჩატარებისთვის ფასი არ უნდა იყოს შეფასების ერთადერთი განმსაზღვრელი კრიტერიუმი, აუცილებელია, აგრეთვე, ისეთი კრიტერიუმების გათვალისწინებაც, როგორცაა ხარისხი, საგარანტიო დრო, მომწოდებლის იმიჯი და სხვა;
- შავ სიაში შეტანილ მომწოდებელს არ უნდა მიეცეს წინადადებების წარმოდგენის უფლება;
- უნდა მოგვარდეს ბანკთან ურთიერთობები. მაგალითად, თანხის დაბრუნება;
- ტენდერის რამდენიმეჯერ ჩაშლის შემდეგ მოხდეს მათი გამარტივებული ფორმით ჩატარება.

- ვინაიდან მომწოდებელი სრულყოფილად ვერ ერკვევა ელექტრონული ფორმით ტენდერების ჩატარების სისტემაში, საჭიროა გარკვეული სამუშაოების ჩატარება ამ მიმართულებით მათი გაცნობიერების გასაუმჯობესებლად.
- საბოლოოდ შეიძლება დავასკვნათ, რომ შემსყიდველ ორგანიზაციებში ტენდერების ჩატარება უნდა მოხდეს ელექტრონული ფორმით ჩვენ მიერ შემუშავებული ელექტრონული სისტემის საშუალებით, ხოლო ტენდერების შედეგები და სატენდერო დოკუმენტაცია გადაეგზავნოს კონკურენციისა და სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს ელექტრონული ფორმით, რაც მას საშუალებას მისცემს განახორციელოს უშუალოდ თავისი მოვალეობა-კონტროლი მის დაქვემდებარებაში მყოფი წარმოება-ორგანიზაციებისათვის სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილი თანხის ეფექტიანად გამოყენების მიზნით, მეთოდური ხელმძღვანელობა გაუწიოს სახელმწიფო ბიუჯეტზე მყოფ წარმოება-ორგანიზაციებს ტენდერების ჩატარების სფეროში.

დისერტაციის ძირითადი შედეგები ასახულია დისერტანტის

მიერ გამოქვეყნებულ შემდეგ შრომებში

1. გოგნაძე თ. სატენდერო დავალების ელექტრონული ფორმირება. ჟურნალი "ეკონომიკა და ბიზნესი", №6, თბილისი, 2011, გვ. 149-164.
2. გოგნაძე თ. ონლაინ რეჟიმში სახელმწიფო შესყიდვების მართვის სისტემის ფუნქციონირების საკითხისთვის. ჟურნალი "ეკონომიკა", №11-12, თბილისი, 2011, გვ. 109-126.
3. გოგნაძე თ. ელექტრონული ფორმით ტენდერების ჩატარების სრულყოფის საკითხისთვის. ჟურნალი "ახალი ეკონომისტი", №2, თბილისი, 2012, გვ. 66-71.
4. მაღრაძე მ, გოგნაძე თ. სახელმწიფო შესყიდვების მართვის სრულყოფა ელექტრონული ტენდერების გამოყენებით. ჟურნალი "ეკონომიკა", №9-10, თბილისი, 2012, გვ. 97-109.